

Følsomme sjæle og tekstlæsning – et svar til Svend Prip

Jeg havde forestillet mig, at det sidste ord var sagt i debatten omkring mit indlæg i Orglet 2A/2010, men Svend Prips indlæg (Svar til Ulrik Spang-Hanssen, Orglet 2A, 2011) kan jeg dog ikke ganske sidde overhørig. Nu skifter vi om få timer til 2012, og det siger noget om problemerne med at føre debatter i netop Orglet, at vi stadig taler forbi hinanden længe efter. Udgivelsestakten for dette tidsskrift er simpelthen for langsom til debat. Selvom Orglet nu lukker denne streng, er det tydeligt, at dette er en debat vi trænger til; det kan man se af indlæggenes styrke og følelsesladethed. Desværre synes disse stærke følelser i sagen at stille sig i vejen for en blot nogenlunde rimelig læsning af de tekster, som jeg rent faktisk har skrevet.

Der synes at være visse regler, for hvad man kan tillade sig, og det første bud synes at være, at man ikke må kritisere noget som helst, ja, nødvendig have en mening overhovedet. Svend fremhæver et Cor Edskes-citat: ”Til det formål behøver vi ikke skænderier og snobbisme”. Det er tilsyneladende bedre, om vi blot bliver ved med at skrive venligt konstaterende artikler om hinanden og helt undlader at tage stilling til, hvor vi går hen og hvorfor. Lad os holde os til uskyldige artikler af orgelhistorisk art, så bliver ingen fornærmede.

Det andet bud er: du må aldrig bruge humor, især ikke ironi. Så er man nemlig en ”Karl Smart” og løber en seriøs risiko for, at man kan blive taget direkte for pålydende, som det forbløffende nok er lykkedes for Svend i hans indlæg. At han har kunnet overse, at jeg netop ironiserer over Fibiger Nørfelts tydelige afstandtagen til det instrument (det gl. radiohus på Rosenørns Allé) som han skal forestille at beskrive objektivt, er mig aldeles ubegribeligt.

Det tredje bud er, at man aldrig må udtale sig om noget, man formodes at have forstand på. Hvis man nemlig fra sin ophøjede position (ironi) har en mening om tingene, så kunne den risikere at få konsekvenser, hvis man ytrer den offentligt, og det kan vi ikke have (ironi). (Jeg er fuldstændig klar over, at jeg her lægger Svend ord i munden, som han faktisk ikke har sagt direkte (polemisk ytring)).

Det fjerde bud går ud på, at man aldrig må citere folks egne udsagn, så kunne de blive stødt, når de ser dem igen (ironi). Jeg er ked af det, Svend og Carsten, men den går altså ikke. Carsten Pops udsagn om at ”opbløde den noget kasseformede og stramme facade” kan ikke tolkes anderledes end, at der trængtes til en modifikation af samme. Det ligger i ordene ’opbløde’, ’kasseformet’ og ’stram’. Ellers ville man have brugt nogle andre gloser, det kunne have været ’komplettere’, ’geometrisk’ og ’stringent’, for blot at nævne nogle få eksempler. Men det var det altså ikke; hvis man vil skabe et positivt indtryk, må man bruge positive udtryk. Mine udsagn er ikke en urimelig fortolkning af Carsten artikel. Omkring mine bemærkninger om dispositionen, kan jeg blot undrende konstatere, at det tilsyneladende opfattes som en tilintetgørende kritik, at der ikke er meget i den som PG ikke ”kunne have skrevet under på”. PG kunne derimod næppe have skrevet under på Mariagerorglets rygpositiv; det er muligt, at han kunne forstå fransk, men han brugte det nu ikke meget. Desuden kan jeg ikke umiddelbart komme i tanker om mange PG-orgler med principal 8 i RP. Jeg kan stadig ikke forstå, at min omtale af visse aspekter (!) af Vejleåinstrumentet skulle være ”åbenlyst nedgørende, bedrevidende”, eller at det er mig forbudt at reflektere over den måde, det fremstilles på i offentligheden via organistens egen artikel eller kirkens officielle fotos. Så må I sandelig holde dem for jer selv, hvis man ikke må have en mening på det grundlag!

Enhver må på grundlag af disse billeder selv tage stilling til, om det ”langt fra” er korrekt, når jeg hævder, at det tidligere Mariager-orgel var en kopi af orglet i Sion, Vaud. ’Kopi’ er et kraftigt ord, men påvirkningen er tydelig. Hvis Aubertin-orglet er en stilkopi (af hvad?), så er dette her i hvert fald også. Jeg gentager (polemisk), at jeg ikke har noget som helst imod disse stilpåvirkninger, som jeg foretrækker at kalde dem, men der må være en vis lighed i tingene. Hvis Bruno Christensen må, så må Aubertin også. Det eneste, jeg appellerer til hele tiden, er, at vi ikke lader os begrænse til en bestemt ’korrekt’ stilart, men søger et bredere udtryk. Men det er åbenbart meget slemt.

I et PS fremfører Svend, at jeg ikke har ret i, at de danske orgelbyggerier ikke længere skulle have egne pipeværksteder. Det er en faktisk fejl, som jeg beklager. Den kommer af, at jeg har taget Fibiger Nørfelts artikel for pålydende. Det skal ikke ske oftere.

”Dertil kunne føjes, at dansk orgelbygning siden – ikke mindst ved et tæt samarbejde med fremragende arkitekter – kom videre og skabte en form for samtidskunst, der satte Danmark på verdenskortet”. Således skriver SP. Her er vi nok ved en af sagens kerner – forståelig stolthed over det, vi har opnået. Men det er altså længe siden, at nogen udenfor DK har opfattet os som markedsledende og trendsættende, skal jeg hilse og sige. Er det ”arrogante spark” og ”generel hånlighed” at konstatere dette? Min meget frygtelige artikel (ironi) har i hvert fald vakt så meget interesse i Sverige, at de har valgt at se bort fra dens mangel på skarphed, saglighed og kultur og bringer den i deres glimrende ’Orgelforum’, som et indlæg i en debat, som ganske vidst ikke er lige så påtrængende for dem som for os, men som de altså alligevel er indstillede på at tage, mens vi lukker ned.

Jeg er fuldstændig enig med Svend i, at vi (Orgelselskabet og andre levende interesserede) skal ”træde i karakter i dagens Danmark”. Og til det formål synes jeg afgjort, at vi behøver skænderier, holdninger, brydninger og meninger – ovenpå en længere periode med ensretning og korrekte stilarter. Hvis nogen er i tvivl, kan man jo selv se på Svends modstilling af nogle som ’tager tilflugt bag historiserende krummelurer’ imod andre mennesker, som ’prioriterer ædle materialer og gedigne, klassiske konstruktioner højt, og som tilstræber et personligt tidssvarende udtryk, tæt forbundet med orglets konstruktion og klang.” Og denne mand vil rent faktisk beskyldes mig for polemik? Jeg beder dem, mine damer og herrer!

Ulrik Spang-Hanssen, 31. december 2011